

بسترهای انسان‌شناختی حکمت صدرایی در تعامل میان علم دینی و دانش روانشناسی

محمد صادق فاضلی^(۱)

عسکر دیرباز^(۲)

چکیده
زمینه «مفهوم‌شناسی» نیز حکمت صدرایی، با تبیین ماهیت و کاربست مفاهیمی نظیر «انگیزه»، «عشق» و «معنای زندگی» از منظری انسان‌شناختی، بستر تعاملی مناسبی برای تبادل دانشی میان این دو عرصه علمی – بلحاظ مفهومی – ایجاد نموده است.

کلیدواژگان: علم دینی، روانشناسی، انسان‌شناسی، حکمت متعالیه.

مقدمه

روانشناسی یکی از شاخه‌های مهم دانش به‌شمار می‌رود که نقشی شایان توجه در سلامت افراد و جوامع ایفا می‌نماید. از آنجاکه علوم انسانی مبتنی بر مبانی معرفتی و مکتبی شکل گرفته و آراء و انظار اندیشمندان در حوزه‌هایی نظیر جهان‌شناسی، معرفت‌شناسی، ارزش‌شناسی و انسان‌شناسی، تأثیر زیادی در این علوم دارند، لازم است مبانی صحیح مرتبط با این عرصه‌ها بدرستی تبیین گردد تا مطالعات و تحقیقات انجام گرفته، نتیجه مطلوب را فراهم آورند. از سوی دیگر، علم دینی نیز بعنوان یکی از ساحات معرفتی انسان، با بهره‌مندی

تعامل میان علم دینی و دانش روز، از دغدغه‌های کنونی جوامع اسلامی به‌شمار می‌رود. در این تحقیق، بسترهایی که فلسفه صدرایی از منظر انسان‌شناختی فراهم آورده تا علم دینی و دانش روانشناسی بتوانند به تعامل و تبادل دانشی بپردازند، مورد پژوهش قرار گرفته است. بعبارت روش‌تر، هدف تحقیق آن است که نشان دهد علم دینی و دانش روانشناسی نوین، در بستر انسان‌شناسی فلسفی – بعنوان یکی از مبادی دانشی این دو عرصه علمی – دارای چه زمینه‌های تعاملی‌یی است. برای تحقق این امر، با بررسی کتابخانه‌یی و تحلیل محتوایی، زمینه‌های مزبور مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. نتیجه تحقیق آن است که فلسفه صدرایی بلحاظ مبانی انسان‌شناختی، در دو بستر کلی «علم‌شناختی» و «مفهوم‌شناختی»، زمینه تعاملی مناسبی برای تبادل اطلاعات میان علم دینی و دانش روانشناسی فراهم نموده است. انسان‌شناسی فلسفی با تبیین صحیح غایت، روش، ابزار، منبع، ساختار و معیار علم دینی و دانش روانشناسی، زمینه لازم برای ارتباط دو جانبه این علوم را در بستر «علم‌شناختی» مهیا کرده است. در

(۱). دانشجوی دکتری دانشگاه قم، قم، ایران (نویسنده مسئول)؛ sadeq.aseman@gmail.com

(۲). دانشیار گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه قم، قم، ایران؛ a.dirbaz5597@gmail.com

* تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۹/۱۹ تاریخ تأیید: ۱۴۰۰/۳/۳ نوع مقاله: پژوهشی

DOR: 20.1001.1.15600874.1400.26.4.5.4